

gospodarske, obertniške in narodne.

Izhajajo vsako sredo po celi pōli. Veljajo v tiskarnici jemane za celo leto 3 fl. 60 kr., za pol leta 1 fl. 80 kr., za četert leta 90 kr. pošiljane po pošti pa za celo leto 4 fl. 20, za pol leta 2 fl. 10 kr., za četert leta 1 fl. 5 kr. nov. dn.

V Ljubljani v sredo 9. maja 1860.

Je li boljše z vinjeki gorice rezati ali s škarjami?

Pred nekimi leti so posebne škarje za ters v naših lotmerskih goricah v rabo prišle; take, kakoršne so že nekaj za drevje bile. Ljudje so jih hvalili, da so jako koristne, da se dosti hitreje in več, kakor z vinjeki z njimi obreže in se manj na rez potrosi. Mnogi so željno za njimi lovili, ker jim je to dopadlo, da so z njimi res dosti več opravili kakor z vinjeki. Vincarli so si škarje kupovali, gospōda jih je svojim vinogradnikom dajala in priporočala, in dosti si jih je take škarje omislilo, ki so hiteli z njimi rezati.

Opravili so res dosti več s škarjami kakor z vinjeki, in lastnikom se je to posebno dobro zdelo, da so hitro in z dosti manjšimi stroški gorice obrezali, kakor prej z vinjeki. Al nekterim posestnikom so se že škarje drugo ali tretje leto začele zamerjavati.

Že pri začetku rabe totih škarij se je v pamet vzelo, da so si ljudje v tri rede stopili:

Delniki v prvem redu so se totih škarij brez vsega pomisla poprijeli in hiteli z njimi rezati, ne gledé na to, al je dobro ali ne; samo da so le dosti in hitro opravili; posebno mladi ljudje in ženske. Nekteri so toto delo k taki hitrosti spravili, da se je čuditi. Al k časi se je tudi za njimi pokazalo, da hitro in pohitočno delo nič ne velja, in da s škarjami plantavega in gočastega tersa le ne morejo tako lepo in gladko obrezati, kakor z vinjekom. Pri hitri in nemarni rezatbi so rezači pušali dolge čepe in so vole na tersu, kateri so se začeli od zvonkega kraja sušiti in od tod' doli celi ters. Potem je začel ters slab biti in kratko rožje imeti. Gorice so začele na nič iti, zakaj nekterim težakom ali vinarjem je malo na tem ležeče, da bi delo dobro opravili, da le več opravijo in več plače dobé, posebno če še gospodar na to ne gleda. Marsikteri starejši vinar ali boljši rezač, kteremu ni samo za denar, temoč tudi za dobro delo skerb, ima za to poleg škarij tudi vinjek saboj, da tam, kjer ne more tersa s škarjami zadosti stebiti, z vinjekom obreže. Kdor hoče s škarjami vse čisto dobro rezati, ne more hiteti, pa tudi ne obreže več kakor z vinjekom. Ko so lastniki vidili, da s škarjami rezači samo radi vihrajo, tersa ne opravijo dobro in vinogradu kvar delajo, so že mnogi prepovedali s škarjami rezati, in spet z vinjeki režejo. In zato zdaj še samo tisti s škarjami rezati dajo, kateri le na hitro delo in na manjše stroške gledajo.

Delniki v drugem redu pa so premišljevali in po malem za škarjami segali in skušavali z njimi rezati. Al ker niso mogli tako lahko in lepo tersa z njimi obrezati, kakor z vinjekom; ker so reznike družgali in kalali, se na dlani ščipali in si stenice delali, kakor venciari pravijo, to je, pod kožo zasedena kerv, — in ker so jih tudi roke od stiskavanja škarij močno bolele in se jim še druge nepravilike primerjale, so se jim škarje zamerile, da so jih na stran djali, pa vinjek v roke vzeli.

Delniki tretjega reda pa so nepravilike in nehasek škarij že od dalječ vidili; zato so pri vinjeku ostali, rekši:

„Vinjek je že star nož, dosti sto let skušen; stari ljudje bi bili že tudi kako drugo šker našli, ako bi boljša bila kakor vinjek.

Nepravilike pri škarjah so tote: Škarij ne zná vsak brusiti; nima brusa za nje; one ščipljejo v dlan in delajo stenice; roka včasi od njih oboli in oteče, da človek drugi dan delati ne more; reznike nekteri kalajo; ters se ne more z njimi med gačami in v plantah tikoma in gladko obrezati; tudi so dražje kakor vinjeki.

Sperva je vsaki ključar in kovač take škarje delal in ljudem hvalil in priporočal njihovo korist; zdaj pa je skoro vse henjalo. *)

Iz Štajarskega.

Š.

Poduk, kako peso za seme prav obdelovati.

V poslednjih letih so jeli kmetovavci veliko pese sejati, ker so spoznali, kakošna dobrota za gospodarstvo je ta sad; pa za seme še le vse premalo skerbijo. Da premalo semena pridelujejo, se iz tega lahko previdi, ker veliko veliko dnarja vsako leto za seme v tuje kraje gré.

Mislimo, da bo tistim kmetovavcom, ki se s pridelovanjem pese pečajo, gotovo po volji, če jim bolj natanko povemo, kako si dovelj in dobrega pesnega semena pridelati morejo.

Kdor hoče pesnega semena pridelati, ne sme tisti pesi, ki jo misli za seme imeti, perja oberati. Za seme mora pa peso srednje velikosti, ne predebele ne predrobne pušati, tako, ki je gladka, ni votla in objedena, ampak popolnoma izrašena. Skušeni kmetovavci terdijo, da je rumenkasta pesa bolj močnata od rudeče, zato pa tudi svetjejo, da naj se za seme dve tretjini rumene pese, ena pa rudeče, odloči.

Kadar se za seme odbrana pesa koplje, se ji ne smé perje porezati, ampak le odsukati.

Hraniti se mora v jami vatal globoki. Semenska pesa se poklada ena poleg druge na tla s peskom dobro posute, ker posebno je na to gledati, da pride na suho.

Da mraz do pese v jamo ne zaide, se mora pokriti, to se pa tako-le napravi: položijo se namreč čez jamo poprečni drogi ali pa rante; na-nje se dene po potrebi nekoliko otepov (škope) in čez otepe se persti naloži. Če je jama potem še morebiti vendar le premalo pokrita, se zná tudi z listjem pokriti, da zmerzlina do pese ne pride.

Konec zime, ako se ni več hudega mraza bati, se mora jami dušek napraviti, da unanji zrak do pese zahaja, in potem jame kmali kali poganjati.

*) Želeli bi, da bi prečastiti gosp. dopisnik, ki so nam v gospodarskem oziru že marsikaj dobrega naznanili, nam bolj natanko povedali, kakošne škarje so to? Ali so morebiti Kevšove, ki smo jih tudi mi pred kakimi 5 ali 6 leti iz Kremisa dobili in se v Ljubljani v gosp. Božič-evi in Hoinig-ovi štacuni na prodaj dobivajo. Če so te, ki jih pa naši Vipavci zelo hvalijo, utegne biti, da so le od nevajenih ključarjev in kovačev ponarejene. Če pa niso Kevšove, bi bilo prav, da bi štajarski vinorejci te poskusili, morebiti jim bojo te bolj všeč.